

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

עיקרי ההתפתחויות והמגמות במערכת הביטוח הלאומי

2020

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

עיקרי ההתפתחויות והמגמות במערכת הביטוח הלאומי

2020

תוכן עניינים

1	מבוא
3	קורונה – COVID 19
4	עובדים עצמאיים ופריילנסרים
5	אבטלה
7	הארכת תקופה הזכאות למקבלי קצבאות באופן זמני
7	קיום וועדות רפואיות
7	פגיעה בעבודה
8	סיעוד
8	מענקים
11	עדכונים מתאריך 29 ביולי 2020
13	שינויי חקיקה עיקריים - 2020
14	שירות לקוחות
15	אזרח ותיק ושירים
17	סיעוד
18	נכות כללית
18	שירותים מיוחדים לנכים
19	גמלה לילד נכה
19	ניידות
20	הבטחת הכנסה
21	מזונות
22	אימהות
24	ילדים
25	נפגעי עבודה
26	שירות מילואים
27	אבטלה
28	אסירי ציון
28	שיקום מקצועי
29	נפגעי איבה
29	זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד
30	תשלום דמי ביטוח
31	יעוץ לקשיש
31	אמנות בינלאומיות
32	קרנות הביטוח הלאומי

מבוא

המוסד לביטוח לאומי הוא עמוד התווך של מערכת הביטחון הסוציאלי של מדינת ישראל. לביטוח הלאומי תפקיד מרכזי בהקטנת ממדי העוני, בצמצום האי-שוויון ובהגנה על הפרט מפני אי-ודאות כלכלית וחברתית. הביטוח הלאומי גם פועל להוביל ולעצב את מדיניות הרווחה של מדינת ישראל.

תכליתו של הביטוח הלאומי היא למנוע מצוקות חברתיות וכלכליות ולחזק את הלכידות והסולידריות החברתית. כליו העיקריים הם התשלומים (הקצבאות והגמלאות) שניתנים חלקם באופן אוניברסלי לכלל תושבי המדינה (לדוגמה קצבת הילדים או קצבת הזיקנה) וחלקם באופן סלקטיבי למי שנמצא מתאים לקבלם. יעילותן של גמלאות אלו נמדדת ביכולתן לצמצם אי-ודאות כלכלית ולמנוע סיכוני פרנסה זמניים ומתמשכים.

חזון הביטוח הלאומי

המוסד לביטוח לאומי הוא הגוף המקצועי והמוביל בתחום הביטחון הסוציאלי בישראל.

מדיניות – הביטוח הלאומי פועל על-פי חוק ליישום מדיניות הרווחה של מדינת ישראל, והוא שותף משפיע בהתוויית עקרונות מדיניות זו ובשמירה עליהם: ערבות הדדית, הקטנת הפערים בחברה, צמצום העוני והבטחת קיומה של מערכת הביטחון הסוציאלי לאורך זמן.

שירות – הביטוח הלאומי יפעל באופן יזום, ביעילות ותוך גילוי רגישות לכבוד האדם, כך שכל מבוסחת ומבוטח יוכלו למצות את זכויותיהם. דרכו של הביטוח הלאומי תהיה מושתתת על חתירה מתמדת למצוינות, תוך התאמה לצרכים המשתנים של מקבלי השירות ושמירה על קשר רציף עם המבוטחים והקהילה.

איכות – הביטוח הלאומי יהיה אבן שואבת לכוח אדם מקצועי, איכותי וערכי, המבצע את עבודתו מתוך תחושת שליחות, אחריות ושייכות. הביטוח הלאומי יפעל לפיתוח המשאב האנושי ולשיפור מתמיד של הכלים העומדים לרשותו.

הביטוח הלאומי במספרים

הביטוח הלאומי מספק שירות לכ-9 מיליון תושבי מדינת ישראל. בשנת 2020 שילם הביטוח הלאומי קצבאות לתושבי ישראל בסכום כולל של כ-122 מיליארד ש"ח לעומת 93 מיליארד ש"ח בשנת 2019.

כבכל שנה, גם בשנת 2020 הפעיל הביטוח הלאומי כ-30 תוכניות סוציאליות הכוללות כ-130 סוגי תשלומים ושירותים, הכוללים בין היתר את קצבאות הזיקנה, קצבאות הילדים, גמלת סיעוד, הגמלה להבטחת הכנסה וקצבאות הנכות למיניהן.

בנוסף לאלה, בשנת 2020 המוסד השקיע באמצעות חמשת קרנות הביטוח הלאומי סך של כ-169 מיליון ש"ח בפיתוח שירותים חברתיים. הקרנות סייעו ומימנו כ-250 שירותים חברתיים – הן בבנייה, שיפוץ והצטיידות והן בהפעלת תוכניות חברתיות.

בביטוח הלאומי כ-4,000 עובדים שנתנו מענה בשנה זו לכ-31-מיליון פניות עם מבוטחים בכל ערוצי השירות: קבלת קהל בכ-80 סניפים ומרכזי שירות, פניות באמצעות הטלפון, אתר האינטרנט, ועמדות שירות עצמי.

קורונה – COVID 19

ישראל הושפעה באופן משמעותי מההתפשטות הגלובלית של נגיף הקורונה. המקרה הראשון דווח ב-21 בפברואר. הממשלה יישמה מגוון צעדים כדי להכיל ולצמצם את התפשטות הנגיף, ולתמוך באנשים, מקומות עבודה ועסקים. הצעדים כללו בדיקות מוגברות, הגבלות נסיעה, וסגירת עסקים, למעט שירותים חיוניים. בנוסף, הוטלו הגבלות על פעילויות ספורט ויציאה מהבית הוגבלה לרדיוס של 1,000 מטר. ההשפעה על הפעילות הכלכלית הייתה גדולה.

החל מה-17 באפריל נקטו הרשויות צעדים הדרגתיים כדי להקל על צעדי הבלימה על ידי החזרת חלק מהעובדים החיוניים למקומות העבודה ופתיחה מחדש של חלק מהחנויות. בחודש מאי התירו הרשויות גם לבתי הספר להיפתח בהדרגה עד סוף החודש. ניתנו הקלות בתנועה. הקניונים נפתחו בתחילת החודש, וחלק מהמסעדות לקראת סוף החודש. הרשויות פרסמו הנחיות בטיחות לשמירת מרחק וכן ניתנו הנחיות מגבילות לשמירת התברואה בעסקים תוך שימוש במסכות פנים במקומות ציבוריים.

בסוף חודש יוני, בעקבות התגברות מחודשת של התחלואה, הטילו הרשויות הגבלות חדשות על התקהלויות והגדלת עבודה לעובדי המגזר הציבורי. הגבלות נוספות הוטלו בתחילת יולי, לרבות הגבלת כמות סועדים בו זמנית במסעדות, הגבלות של כמות אוטובוסים בתחבורה ציבורית, סגירת ברים וחדרי כושר. במהלך החודשים הבאים ניתנו הנחיות בהתאם להיקף התחלואה והוטלו הגבלות שונות לרבות במערכת החינוך.

מבצע חיסונים החל ב-20 בדצמבר, החל באוכלוסייה הוותיקה באופן מדרגי עד להשלמת חיסון לכלל האוכלוסייה שבוצע בתחילת שנת 2021.

הביטוח הלאומי פעל מיד עם ההכרזה הרשמית על משבר הקורונה ופרסם הנחיות, הנוגעות למקבלי הגמלאות השונות וכן לעצמאים ולמעסיקים. ההנחיות שפורסמו באתר הביטוח הלאומי עודכנו מידי יום בהתאם להנחיות הממשלה והוראות שעה שהתקבלו.

להלן מובאים העדכונים על פי סדר התרחשותם, הן ביחס לתשלומים של עובדים עצמאיים ופריילנסרים, וכן ביחס לגמלאות השונות.

עובדים עצמאיים ופריילנסרים

הקטנת מקדמות

עובדים עצמאיים - דחיית מועד התשלום של מקדמות חודש מרץ 2020 נדחה ל-15 במאי 2020 (במקום 20 באפריל 2020).

הקטנת מקדמות - עובדים עצמאיים שהכנסתם צומצמה עקב משבר הקורונה, יכלו להגיש בקשה להקטנת מקדמות הביטוח הלאומי, על סמך הצהרה בלבד. ניתנה אופציה למי שכבר הגיש בקשה להקטנת מקדמות במהלך הרבעון הראשון של השנה, להגיש בקשה נוספת להקטנת מקדמות מ-1.4.2020 ואילך.

סגירת תיק עצמאי

לעובדים עצמאיים שהפסיקו לחלוטין לעבוד בעקבות משבר הקורונה, התאפשר להגיש בקשה לסגירת תיק עצמאי בביטוח הלאומי. עם סגירת תיק עצמאי, מבוטלים תשלומי המקדמות שלהם כעצמאיים, ומעמדם כעצמאיים בביטוח הלאומי מבוטל. ניתנה אפשרות לדווח מחדש על חזרה למעמד עצמאי.

תשלום דמי אבטלה לעובדים עצמאיים

על פי חוק, עובדים עצמאיים או פריילנסרים, אינם זכאים לדמי אבטלה. עם זאת, ישנן מספר קבוצות של עובדים עצמאיים שעשויים להיות זכאים לדמי אבטלה, כאשר מקום עבודתם הפסיק את הפעילות בעקבות הקורונה: מורי דרך, מדריכים, מרצים ומורים, וכן אמנים, העוסקים בהופעה אמנותית או בידורית כמו הנחיה במופע, משחק, שירה, דקלום, הקראה, נגינה, ניצוח, ריקוד, פנטומימה, לוליינות וקוסמות, כולל הופעה בכל אחד מאלה לצורך הקלטה או צילום.

מענק לעצמאיים

משרד האוצר ורשות המסים פעלו על מנת לתמוך ככל הניתן בעסקים אשר פעילותם נפגעה בשל התפרצות נגיף הקורונה. לפיכך, הוחלט לתת מענק לעצמאיים.

תנאים לזכאות למענק – להגשה עד 10.6.2020 :

שנת לידה 1999 או קודם; עוסקים פעילים לכל התקופה שבין 1.9.2019 ועד 29.2.2020; הגשת דו"ח שנתי למס הכנסה של 2018. עבור עסקים שהוקמו ב-2019 התנאים וכל נתוני ההכנסה נבחנו בהשוואה לדו"ח 2020, הכנסה חייבת מעסק של מעל 24,000 ש"ח בשנת 2018, סך ההכנסה החייבת לשנת 2018 היתה עד 240,000 ש"ח.

עבור מי שנשואים, סך ההכנסה החייבת לשנת 2018, עבור שני בני הזוג, היתה עד 340,000 ש"ח, ירידה של 25% לפחות במחזור הפעילות בחודשים מרץ-אפריל 2020 בהשוואה לחודשים הללו בשנת 2020 והגשת דוחות תקופתיים למע"מ לתקופה זו.

עבור עסק שהחל לפעול לאחר ה-1.3.2019 ההשוואה נעשתה למחזור הפעילות הממוצע, ושהינו עסק ללא הפרות בפנקסי חשבונות.

אבטלה

שכירים שיצאו לחל"ת או שעבודתם הופסקה עקב משבר הקורונה

עובד שכיר יכול להיות זכאי לדמי אבטלה אם מעסיקו הוציא אותו לחופשה ללא תשלום (חל"ת) למשך 30 יום ומעלה, או אם הוא פוטר בעקבות הקורונה. עובד שמשרתו צומצמה או שנמצא בבידוד לשבועיים - אינו זכאי לדמי אבטלה.

תקופת החל"ת הוארכה באופן אוטומטי:

- עובד שיצא לחל"ת זכאי לדמי אבטלה החל מתחילת החל"ת. העובד קיבל דמי אבטלה גם אם הוא לא ניצל את כל ימי החופשה שלו.
- דמי אבטלה לא משולמים עבור 5 ימי האבטלה הראשונים בכל 4 חודשי התייצבות רצופים. ימים אלו לא מופחתים ממכסת ימי האבטלה שלהם העובד זכאי.
- מי שנמצא בשנת אבטלה, ונגמרו לו ימי האבטלה מ-1.3.20 – תקופת הזכאות לדמי אבטלה הוארכה לו באופן אוטומטי עד ל-30.4.20, כל עוד לא סיים את שנת האבטלה, למעט מי שנגמרו לו ימי האבטלה עד ה-28.2.20- אינו זכאי להארכת תקופת הזכאות.
- מי שסיים את שנת האבטלה במרץ - נדרש להגיש תביעה חדשה באפריל, וזכאותו לדמי אבטלה נבחנה לפי הכללים.
- מי שאינו זכאי לדמי אבטלה, ואין לו הכנסות, או שהכנסותיו נמוכות – רשאי לבדוק זכאות להבטחת הכנסה

חמישה תנאים מזכים לתשלום דמי אבטלה

תושבות; גיל (בין 20-67); הפסקת עבודה (פיטורין או הפסקה מרצון); רישום בשירות התעסוקה (מיד עם הפסקת העבודה) ותקופת האכשרה (צבירה של 12 חודשי עבודה כשכיר מתוך 18 החודשים האחרונים טרם הרישום בשירות התעסוקה).
בתקופת האכשרה יכללו רק חודשי עבודה מגיל 18 עד גיל 67. חודשי העבודה לא חייבים להיות רצופים ולא חייבים להיות ממעסיק אחד.

לציין כי:

- עבודה בחלק מהחודש נחשבת לחודש עבודה מלא. גם יום עבודה אחד בחודש ייחשב כחודש עבודה.
- במידה שלעובד אין 12 חודשי עבודה, ישנם חודשים נוספים שאינם חודשי עבודה שיכולים להיכלל בתקופת האכשרה, כגון: שירות סדיר בצבא, חודשי התנדבות בשירות לאומי, שירות מילואים, חופשה ללא תשלום, ימי חופשה וחג, ימי אבל, תקופת מחלה שזיכו בתשלום דמי מחלה, תקופה שזיכתה בתשלום קצבאות הביטוח הלאומי: דמי פגיעה בעבודה, דמי לידה או קצבה לשמירת היריון, תקופה שעבורה שולמו פיצויים בגלל אי-מתן הודעה מוקדמת על פיטורים, או עבודה בחוץ לארץ - למי שעבד בחו"ל אצל מעסיק ישראלי על פי חוזה שנחתם בישראל. או למי שעבד במדינה שעמיה יש לישראל אמנה בענף אבטלה (אוסטריה, הולנד ושבדיה), יוכל בתנאים מסוימים לצרף את תקופת האכשרה שצבר במדינות אלה.

- עובד שכיר שמעסיקו אינו תושב ישראל או עובד בשירות דיפלומטי או קונסולרי של מדינת חוץ, יכולים להיות זכאים לדמי אבטלה למרות שהמעסיק שלהם אינו חייב בתשלום דמי ביטוח עבורם, והם משלמים את דמי הביטוח עבור עצמם.

קיצור תקופת האכשרה לדמי אבטלה בעקבות משבר הקורונה – הוראת שעה

אם העובד הוצא לחל"ת או פוטר מהעבודה לאחר ה-1.3.20, וצבר לפחות 6 חודשי עבודה ב-18 החודשים האחרונים, יוכל להיות זכאי לדמי אבטלה. במקרה זה הזכאות היא למחצית מימי האבטלה לעומת מי שצבר 12 חודשי עבודה. גם במקרה זה, ישנם חודשים נוספים שאינם חודשי עבודה שיכולים להיכלל בתקופת האכשרה, כאמור לעיל.

שימת לב, כי ימי שירות במילואים, תקופת שירות סדיר ושירות לאומי אינם נכללים ב-6 חודשי האכשרה.

מרצים, מדריכים ומורים

מדריכים, מרצים ומורים, שעובדים כעצמאיים, ומקום עבודתם הפסיק את הפעילות בעקבות הקורונה, עשויים להיות זכאים לדמי אבטלה. הזכאות לדמי אבטלה היא בהתאם לעמידתם בתנאי הזכאות הכלליים לדמי אבטלה, ותנאי הזכאות שלהלן: כל מורה, מדריך או מרצה שעובדים כעצמאיים ועוסקים בהדרכה או לימוד תחת הסכם עבודה של לפחות 3 חודשים או סדרה של לפחות 7 שיעורים או הרצאות.

אנשי אומנויות הבמה

אמנים שמקום עבודתם הפסיק את הפעילות בעקבות הקורונה, יכולים להיות זכאים לדמי אבטלה. הזכאות לדמי אבטלה היא בהתאם לעמידתם בתנאי הזכאות הכלליים לדמי אבטלה, ותנאי הזכאות כפי שפורטו לעיל.

עבודת אומנות - היא עבודה תחת הסכם של לפחות 3 חודשים בתחומי האמנות שפורטו, או תחת הסכם לסדרה של לפחות 5 הופעות ב-12 חודשים.

עובדים במשק בית

עובדים במשק בית, שנאלצו להפסיק את עבודתם עקב משבר הקורונה, יכולים להיות זכאים לדמי אבטלה. הזכאות לדמי אבטלה תיבדק בהתאם לעמידתם בתנאי הזכאות. עובדי משק בית שמשרתם צומצמה או שהם נמצאים בבידוד לשבועיים - לא זכאים לדמי אבטלה.

דמי ביטוח - הנחיות למעסיקים

דחיית מועד דיווח ותשלום עבור העובדים בעקבות פיטורי עובדים או הוצאתם לחופשה ללא תשלום (חל"ת). מועד דיווח ותשלום דמי ביטוח עבור העובדים שבחל"ת נדחה מ-15/5/2020 ל-15/7/2020.

עובדים שעבדו שישה חודשים (הוראת שעה)

אחד מתנאי הזכאות לדמי אבטלה הוא צבירת תקופת אכשרה. תקופת אכשרה של לפחות 12 חודשי עבודה כשכיר מתוך 18 החודשים האחרונים - מזכה בדמי אבטלה לתקופה מלאה. (בהוראת שעה התקצרה התקופה המזכה ל 6 חודשים מתוך 18 חודשים אחרונים). ישנם חודשים נוספים שאינם חודשי עבודה שיכולים להיכלל בתקופת האכשרה.

מספר הימים המרבי שעובד יכול לקבל עבורם דמי אבטלה, נקבע בהתאם לגילו ומספר התלויים בו (בן זוג תלוי, בת זוג תלויה, ילד).

קבוצת גיל	עד 2 תלויים	3 תלויים ויותר
עד 25	25 ימים	69 ימים
25 עד 28	34 ימים	69 ימים
28 עד 35	50 ימים	69 ימים
35 עד 45	69 ימים	87 ימים
45 ומעלה	87 ימים	87 ימים

הארכת תקופה הזכאות למקבלי קצבאות באופן זמני

מקבלי קצבאות:

סיעוד – מקבלי קצבת סיעוד שנקבעה להם זכאות זמנית עד לסוף חודשים מרץ ואפריל, זכאותם לקצבה הוארכה באופן אוטומטי עד ל- 31.5.2020.

מקבלי קצבאות נכות, ילד נכה, שירותים מיוחדים - שזכאותם לקצבה הייתה אמורה להסתיים במהלך החודשים מרץ, אפריל או מאי, קבלו את הקצבה באופן אוטומטי ל-4 חודשים נוספים. מקבלי קצבת נכות מעבודה:

- מי שזכאותו לקצבה הסתיימה מ- 1.1.20 עד 31.3.20 - קבל קצבה עד 30.6.20.
 - מי שזכאותו לקצבה הסתיימה מ- 1.4.20 עד 30.4.20 - קבל קצבה עד 31.7.20.
 - מי שזכאותו לקצבה הסתיימה מ- 1.5.20 עד 31.5.20 - קבל קצבה עד 31.8.20.
- מקבלי קצבת נפגעי איבה - זכאותם לקצבה הוארכה ב-3 חודשים.

קיום וועדות רפואיות

הוועדות התקיימו ללא נוכחות המבוטחים, ובהסתמכות על מסמכים רפואיים, זאת במטרה לקבוע זכאות ככל שהדבר ניתן. בחלק מהמקרים נוצר קשר עם המבוטחים או המייצגים שלהם כדי שהרופא בוועדה ישמע את טענותיהם.

ועדות רפואיות בנכות מעבודה התקיימו רק אם המבוטח/מייצג שלו נתנו את הסכמתם לקיום ועדה ללא נוכחות. אם אין הסכמה, אי אפשר לשלם למבוטח קצבה (או מקדמה), עד לחזרה לשגרה מלאה.

פגיעה בעבודה

- מי שחלה בקורונה כתוצאה מחשיפה לחולה במקום העבודה - הוכר כנפגע בעבודה.
- מי שנכנס לבידוד כתוצאה מחשיפה לחולה במקום העבודה - לא ניתן להכיר בו כנפגע בעבודה.
- תביעות חדשות לדמי פגיעה מעבודה אושרו אוטומטית לתקופה של 30 ימים לפחות (גם אם האישור הרפואי הראשוני הוא לתקופה קצרה יותר), אלא אם היה מידע על תאריך חזרה לעבודה מוקדם יותר.

סיעוד

- מקבלי שירותי סיעוד שנמצאים בבידוד או ששוהים בבית שבו נמצא אדם בבידוד – אפשר היה לקבל את קצבת הסיעוד בכסף.
- קשישים שהפסיקו לבקר במרכז יום עקב משבר הקורונה- מרכז היום יצר עמם קשר לבחירת תכנית חלופית לתקופה זו.

מענקים

ילדים

ב-12 באפריל 2020 שולם מענק עבור כל ילד שטרם מלאו לו 18 (שזכאי לקצבת ילדים בחודש אפריל) לכל היותר עבור 4 ילדים למשפחה, לפי הפירוט הבא:
ילד אחד - 500 ש"ח, שני ילדים - 1,000 ש"ח, שלושה ילדים - 1,500 ש"ח, ארבעה ילדים ויותר - 2,000 ש"ח.

אזרחים ותיקים

מענק בסך 500 ש"ח שולם למי שהגיעו לגיל פרישה (נשים מגיל 62 וגברים מגיל 67) ומקבלים עבור חודש מרץ או אפריל לפחות אחת מהקצבאות הבאות: קצבת אזרח ותיק, קצבת שאירים (מעל גיל פרישה), קצבת תלויים בנפגעי עבודה.

תוספת למענק בסך 450 ש"ח שולמה לאזרחים ותיקים שבנוסף מקבלים לפחות אחת מהקצבאות הבאות: השלמת הכנסה, סיעוד, שירותים מיוחדים, כלומר, אזרחים אלה קבלו מענק בסך 950 ש"ח.

נשים מגיל 62 עד גיל 67, זכאיות לקצבת אזרח ותיק או אבטלה - הקצבה הגבוהה מבין השתיים. שימת הלב, אם אישה מקבלת קצבת אזרח ותיק תלקית בגלל הכנסות מעבודה, עליה לעדכן את הביטוח הלאומי על הפסקת העבודה, כדי לחשב מחדש את סכום הקצבה המגיע לה.

מענק הסתגלות לבני 67 ומעלה

מי שמלאו לו 67 והוא פוטר או שמעסיקו הוציא אותו לחל"ית בעקבות משבר הקורונה, בין 1.3.2020 ל 30.6.2021, זכאי למענק הסתגלות, בכפוף לתנאים הבאים: תושב ישראל; עבד כשכיר 3 חודשים רצופים לפחות לפני שהוצא לחל"ית או לפני שפוטר; הכנסתו מפנסיה אינה עולה על 5,000 ש"ח ברוטו בחודש; הפסיק לעבוד עד 31.7.2020, כאשר תקופת הפסקת העבודה היא למשך 30 יום לפחות. מי שהפסיק לעבוד מ- 1.8.20 - תקופת הפסקת העבודה היא למשך 14 ימים לפחות (הקלה זו תקפה מ-1.8.20 עד ל-30.6.21, או עד 30 יום לאחר ששיעור האבטלה במשק יירד מתחת ל-7.5%, המוקדם מביניהם).

סכום המענק

נקבע על-פי ההכנסה מפנסיה (קצבת אזרח ותיק, קצבאות והכנסות אחרות לא נלקחת בחשבון לצורך חישוב המענק).

סכום המענק עבור חודש מרץ:

מענק בסך 2,000 ש"ח - למי שהכנסתו מפנסיה נמוכה מ-2,000 ש"ח או אם אין לו הכנסה מפנסיה.

מענק בסך 1,500 ש"ח - למי שהכנסתו מפנסיה בין 2,000 ש"ח ל-4,000 ש"ח.

מענק בסך 1,000 ש"ח - למי שהכנסתו מפנסיה בין 4,000 ש"ח ל-5,000 ש"ח.

סכום המענק עבור חודש אפריל:

בחודש אפריל שולם מענק מלא, רק למי שהיה זכאי למענק במרץ ולא חזר לעבודה באפריל, או למי שהוצא לחל"ת למשך 30 יום או פוטר באפריל.

מענק מלא או חלקי עבור חודשים מאי 2020 עד יוני 2021:

מענק מלא עבור חודשים אלה שולם למי שלא חזר לעבודה.

מי שחזר לעבודה באמצע חודש - קבל בחודש זה מענק חלקי, בהתאם למספר הימים שבהם היה בחל"ת.

סכום המענק המלא עבור חודשים אפריל 2020 עד יוני 2021:

מענק בסך 4,000 ש"ח - למי שהכנסתו מפנסיה נמוכה מ-2,000 ש"ח או אם אין לו הכנסה מפנסיה.

מענק בסך 3,000 ש"ח - למי שהכנסתו מפנסיה בין 2,000 ש"ח ל-3,000 ש"ח.

מענק בסך 2,000 ש"ח - למי שהכנסתו מפנסיה בין 3,000 ש"ח ל-4,000 ש"ח

מענק בסך 1,000 ש"ח - למי שהכנסתו מפנסיה בין 4,000 ש"ח ל-5,000 ש"ח

חישוב סכום המענק בהתאם לשיעור האבטלה במשק

בתקופה מ-1.8.2020 עד 30.6.2021 סכום המענק ישתנה בהתאם לשיעור האבטלה במשק, לפי פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עפ"י שלושת השלבים שתוארו לעיל.

אם שיעור האבטלה במשק יירד מתחת ל-7.5%, תשלום המענק ייפסק לאחר 30 יום מפרסום שיעור האבטלה.

בחודשים אלו המענק נלקח בחישוב ההכנסה, כך שמקבלי קצבת אזרח ותיק עם תוספת השלמת הכנסה, גם אם לא היו זכאים לתוספת השלמת הכנסה בחודשים אלה, המשיכו לקבל את ההטבות הנלוות ממוסדות אחרים.

בעקבות תיקון חקיקה, המענק לא נלקח בחשבון בחישוב הזכאות לתוספת השלמה בחודשים יוני, יולי ואוגוסט.

בדיקת זכאות לקצבת אזרח ותיק

מי שעבר את גיל 67 (נשים וגברים) והפסיק לעבוד בעקבות משבר הקורונה, נבדקה זכאותו לקצבת אזרח ותיק ואם הכנסותיו היו נמוכות, אפשר היה להגיש בקשה גם לתוספת השלמת הכנסה לקצבת אזרח ותיק. מי שקבל קצבת אזרח ותיק חלקית בגלל הכנסות מעבודה, צריך היה לעדכן את הביטוח הלאומי על הפסקת העבודה, כדי לבחון מחדש את סכום הקצבה המגיע לו.

מענק לכל אזרח

ב-15.7.2020 התקבלה החלטה לשלם לכל אזרח שהוא תושב מעל גיל 18 מענק בסך 750 ש"ח, ובתנאי שהכנסתו השנתית אינה עולה על 651,000 ש"ח. התשלום בוצע במהלך חודש אוגוסט 2020.

מענק מוגדל למקבלי קצבאות

מי שקבל אחת מהקצבאות שלהלן היה זכאי למענק נוסף בסך 750 ש"ח, היינו בסה"כ 1,500 ש"ח. הקצבאות הן: נכות כללית / הבטחת הכנסה / דמי מזונות / סיעוד או שירותים מיוחדים לאחר גיל הפרישה / אזרח ותיק ושאיירים שמקבלים גם השלמת הכנסה או השלמה לנכות / נכי איבה, נכי צה"ל ואסירי ציון לפי מבחני הכנסה / נכות לעולים חדשים / שירותים מיוחדים לעולים חדשים / קצבת נכי רדיפות ונכי מלחמה בנאצים ואלמנותיהם ממשרד האוצר לפי מבחני הכנסה / קצבאות עולה נזקק ותושב חוזר נזקק ממשרד הקליטה.

זכאות למענק מוגדל כששני בני הזוג מקבלים קצבה

- אם שני בני הזוג מקבלים קצבת הבטחת הכנסה, השלמת הכנסה בקצבת אזרח ותיק או שאירים, מזונות או עולה נזקק ותושב חוזר נזקק - המענק המוגדל שולם רק לאחד מבני הזוג.
- אם שני בני הזוג זכאים לקצבאות האחרות - כל אחד מהם קבל מענק מוגדל.

חשוב לדעת: הביטוח הלאומי לא מקזז חובות מהמענק וניתן למשוך את המענק בתוך 30 יום, ללא עיקולים מצד הבנק.

עדכונים מתאריך 29 ביולי 2020

הארכת תקופת הזכאות לדמי אבטלה

הביטוח הלאומי דאג להארכת תשלום דמי האבטלה עד ל-30.6.2021. מי שנגמרו לו ימי האבטלה, הוארך לו התשלום באופן אוטומטי עד ל-30.6.2021. גם אם שנת האבטלה הסתיימה, ולא היה צורך להגיש תביעה חדשה לדמי אבטלה. בתקופה זו תשלום דמי האבטלה ישתנה בהתאם לשיעור האבטלה במשק, לפי פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

למי שסיים את ימי האבטלה עפ"י חוק:

שלב ראשון - תשלום רגיל: כל עוד שיעור האבטלה במשק יהיה גבוה מ-10%, תשלום דמי האבטלה יימשך כרגיל, כפי שהיה עד כה.

שלב שני - תשלום מופחת: אם שיעור האבטלה במשק יהיה בין 7.5% ל-10%, תשלום דמי האבטלה יופחת למי שנגמרו ימי האבטלה. 30 יום לאחר פרסום שיעור האבטלה ישולמו דמי אבטלה בשיעור של 90% מהסכום ששולם קודם.

שלב שלישי - הפסקת התשלום: אם שיעור האבטלה במשק יירד מתחת ל-7.5%, תשלום דמי האבטלה ייפסק לאחר 30 יום מפרסום שיעור האבטלה. כלומר, מי שנגמרו לו ימי האבטלה, יפסיק להיות זכאי לדמי אבטלה ב-30.6.2021 או 30 יום לאחר ששיעור האבטלה יירד מתחת ל-7.5%, המוקדם מביניהם.

חשוב - בתקופה זו דמי האבטלה לא יחושבו מחדש, היינו, אם העובד מתחיל לעבוד בעבודה חדשה בשכר נמוך יותר ויוציאו אותו שוב לחל"ת או יפוטר, יוכל להמשיך לקבל דמי אבטלה לפי הבסיס הגבוה של עבודה קודמת.

הקלות נוספות לתקופת הקורונה

- קיצור תקופת החל"ת המזכה בדמי אבטלה ל-14 יום: מי שהוצא לחל"ת יכול להיות זכאי לדמי אבטלה אם החל"ת הוא למשך 14 ימים לפחות (במקום 30 ימים).
- הגדלת דמי האבטלה למי שטרם מלאו לו 28 ויש עימו ילד
- סכום דמי האבטלה שיקבל מובטל שטרם מלאו לו 28 ויש עימו ילד יחושב כמו מובטל שמלאו לו 28.
- מי שנמצא בהכשרה מקצועית מטעם שירות התעסוקה קבל דמי אבטלה בשיעור מלא (ולא בשיעור של 70% כפי שהיה עד כה).
- תשלום דמי אבטלה בשיעור מלא למובטל חוזר: בתקופה זו לא קוצרו ולא הופחתו דמי האבטלה למובטל חוזר והיו בשיעור מלא (ולא בשיעור של 80% מהימים ו-85% מסכום דמי האבטלה כפי שהיה עד כה).

קיצור תקופת האכשרה לדמי אבטלה למי שפוטר עד 30.6.21

להגדרה לעיל נוספה אפשרות לזכאות לדמי אבטלה עבור מי שהפסיק לעבוד מסיבה מוצדקת – בתנאים שפורטו בהוראת שעה.

נכות כללית – "מסלול ירוק"

הביטוח הלאומי יזם פניה לבתי החולים וכן למרפאות של מחלימים מקורונה כדי לקבל את תביעות החולים המאושפזים מעל חודשיים, במסגרת "מחלקה ראשונה". השירות הורחב גם עבור מקבלי קצבת סיעוד.

דמי לידה

- בעקבות משבר הקורונה, אישה שילדה במהלך התקופה מ-1.8.20 עד 30.6.21, והיתה זכאית לדמי אבטלה עד יום הלידה - תהיה זכאית לדמי לידה.
- יולדת עצמאית אשר ילדה בתקופה הנ"ל, תחושב זכאונה בהתבסס על שכרה ברבע השנה שילדה, או ברבע השנה שקדמה לה או ברבע השנה של שנת 2020 – לפי הסכום הגבוה.
- יולדת שאינה זכאית לדמי לידה ולא צברה תקופת אכשרה, תהיי זכאית לתשלום מיוחד בגובה דמי אבטלה להם היתה זכאית אילו לא ילדה. תשלום זה ישולם במהלך תקופה של עד 15 שבועות מיום הלידה ובלבד שלא תהיה זכאית לתשלום זה בעד פרק הזמן שבו היולדת זכאית לדמי לידה.
- תנאי התיקון (הוראת שעה) יחולו גם לעניין הורה מאמץ, הורה מיועד לאמץ והורה במשפחת אומנה.
תיקון זה הוחל ביום 12.2020.

הארכת תקופת תשלום דמי אבטלה ביחד עם קצבה נוספת

תשלום דמי אבטלה ביחד עם הקצבאות המפורטות, הוארך עד ל-30.6.21. בתקופה זו, דמי האבטלה לא יילקחו בחשבון ככפל קצבאות אלא כהכנסה מעבודה. הקצבאות הנוספות הן: דמי מזונות, הבטחת הכנסה, קצבת אזרח ותיק (לנשים מגיל 62 עד 67), קצבת שאירים וקצבת נכות כללית (תוספת עבור בני זוג וילדים).

ביטול ניכוי 5 ימי אבטלה

החל מחודש יוני 2020, 5 ימי האבטלה ינוכו רק בחודש הראשון לקבלת דמי אבטלה, ולא ינוכו יותר בשנת האבטלה. תיקון זה בתוקף עד ל-30.6.21.

כל ההקלות הבאות תקפות מ-1.8.20 עד ל-30.6.21 או עד 30 יום לאחר ששיעור האבטלה במשק יירד מתחת ל-7.5%, המוקדם מביניהם.

תשלום דמי בידוד

בעקבות פסיקת בג"ץ נקבע כי עובד ששהה בבידוד עקב נגיף הקורונה בתקופה מיום 29.10.2020 ועד יום 31.3.2021 ימים אלו לא יחושבו כ"ימי מחלה".

מענק לעידוד חזרה לעבודה לאחר תקופת אבטלה ממושכת

מתן מענק לעידוד חזרה לעבודה עבור מובטלים שקיבלו דמי אבטלה תקופה ממושכת הוארך עד יום 30.6.2021.

שינויי חקיקה עיקריים - 2020

חוק מענק לעידוד תעסוקה – הוראת שעה

במסגרת החוק הוכנסו תיקונים עקיפים לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) התשנ"ה 1995 ולחוק הבטחת הכנסה התשמ"א 1980 הקובעים כי "יראו בדמי אבטלה ששולמו בגין החודשים מרץ, אפריל, מאי, יוני כהכנסה מעבודה או ממשלוח יד (ולא כקצבה) לעניין גמלאות הבטחת הכנסה, מזונות, נכות כללית, אזרח ותיק ושאיירים.

מענק חד פעמי חלף הגדלת קצבאות הנכות

בשנת 2020, שולם לנכים מענק בגין כל חודש בו היו זכאים לקצבאות נכות. המענקים שולמו בחודש אוקטובר (עבור ינואר-אוקטובר) ובחודש דצמבר (עבור נובמבר-דצמבר) ולא מחושבים כ"הכנסה". תשלומים מכוח הסכם סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי, לא יחשבו כ"הכנסה" וזאת בתקופה שעד ליום 30.6.2021.

חוק הבטחת הכנסה (תיקון מס' 55), התשפ"א-2020 – תשלום רטרואקטיבי למי שהגיע לגיל פרישה

נקבעה זכאותם של המגיעים לגיל פרישה לגמלת הבטחת הכנסה לתקופה רטרואקטיבית של עד 12 חודשים בטרם הגשת התביעה ובתנאי שלא תשולם גמלה בעד תקופה שבה טרם הגיע המבוטח לגיל פרישה.

חוק עבודת נשים (תיקון מס' 62), התשפ"א-2021-מענק למעסיק של אישה ששהתה במעון לנשים מוכות

מעסיק שהעסיק עובדת במשך 150 יום לאחר ששהתה במקלט לנשים מוכות, יהיה זכאי למענק חד פעמי בתום תקופת העסקתה בגובה של 5,000 ש"ח.

סיעוד - צו הביטוח הלאומי (תיקון לוח ח'2 לחוק הביטוח הלאומי) (הוראת שעה), התשפ"א-2020

תוקן, בהוראת שעה לארבע שנים (2021-2024) לוח ח'2 לחוק הביטוח הלאומי, כך שבתמורה להפחתת 0.5 יחידות שירות בשבוע, יהיה המבוטח זכאי לשירותי "קהילה תומכת" המפורטים בתיקון.

שירות לקוחות

אסטרטגיית השירות של הביטוח הלאומי מציבה במרכז את הלקוח ואת מיצוי זכויותיו בביטוח לאומי ומחדדת את הצורך ליזום ולהגביר כיווני פעולה בתחום זה.

שנת 2020 החלה בבחירת הזוכים במכרז המוקדים הטלפונים – נבחרו 2 ספקים להפעלת 2 מוקדים: מוקד בצפת, ומוקד חדש בנתיבות והמשיכה בהקמת המוקד בנתיבות והחלפת הספק במוקד צפת לספק החדש בצורה מהירה ויעילה במטרה להשאיר את המוקדנים הקיימים לשמירה על השירות.

החל מחודש מרץ, עם כניסת ה"קורונה" הפכה השנה למאתגרת ודרשה מתן פתרונות יצירתיים ומהירים לביצוע שינויי החקיקה הרבים ולמתן מענה לפניות רבות של מבוטחים. וכן בדיוק בזמן זה באה לידי ביטוי המהפכה הדיגיטלית שמתרחשת בביטוח הלאומי כבר מספר שנים, וערוץ האינטרנט הפך להיות ערוץ השירות המרכזי, ללא מגבלות בכמות הנכנסים בשעריו וללא מגבלות כח אדם!

- נפתחו עוד 3 מוקדי שירות נוספים עם 250 עובדים במטרה להגדיל את היכולת לקבלת יותר שיחות ממבוטחים שהגיעו לשיא של כ-1.2 מיליון שיחות נכנסות בחודש (במקום כ-0.5 מיליון שיחות בממוצע במצב שגרה).
- ערוץ ה"צור קשר" דרך אתר האינטרנט הפך מערוץ שולי לערוץ גדול מבחינת היקף הפניות אליו והחליף במידה רבה את קבלת הקהל או את הפניה הטלפונית ערוץ זה גדל מ-447 אלף פניות בשנה לכ-2.6 מיליון פניות – גידול של 491% (נתונים אלו כלולים בתוך הערוצים של קבלת קהל או מוקדים, לפי הגורם שקיבל את הפניה).
- פותחו כלים לביצוע שינויי החקיקה כמו טפסים למבוטחים להגשת בקשה למענק הסתגלות ולעדכון מצב סטטוס ההעסקה לטובת אבטלה.
- הצגת המידע הרב בעקבות שינויי החקיקה הן באתר האישי למבוטחים עצמם והן לנציגי השירות במוקדים ובסניפים שיוכלו לתת מענה מקצועי.
- פותחו כלים לעובדים שישקפו את המידע למתן מענה למבוטחים.
- הורחב הפיילוט של חיבור המייצגים לגמלאות ל-20 משרדים נוספים.
- החל פיילוט נוסף של סריקה אונליין ב-5 סניפים במסגרתו המסמכים המגיעים פיזית לסניף נרשמים במרכז השירות ונסרקים אונליין, כך שזמינים לפקיד המטפל שמקבל גם הודעה עבור קבלת המסמכים.
- הוסמכו כ-60 נציגי שירות חדשים בסניפים.

מספר פניות לפי ערוצי שירות לשנים 2019-2020:

ערוצי השירות	2019	2020	אחוז השינוי	משקל הערוץ מסך הפניות
קבלת קהל	3,215,361	3,281,838	2.1%	4%
מוקדים טלפוניים	5,018,047	8,675,455	72.9%	11%
אינטרנט	20,871,836	64,740,620	210.2%	82%
עמדות שירות עצמי	2,400,536	2,362,283	-1.6%	3%
סה"כ	31,505,780	79,060,196	150.9%	100%

אזרח ותיק ושאיירים

גמלאות אזרח ותיק ושאיירים מהוות את הרובד הראשון של מערכת הפנסיה בישראל ומבטיחות הכנסה בסיסית למבוטח הקשיש ולשאייריו לאחר פטירתו. עם הפנסיה מעבודה, המהווה את הרובד השני של מערכת הפנסיה 1, נועדו הגמלאות הללו להבטיח לאנשים בעת פרישה וזיקנה רמת חיים סבירה.

מספר מקבלי קצבת אזרח ותיק ושאיירים ב-2020 היה **1,070,109**, כ-3.5% יותר משנת 2019.

קצבת אזרח ותיק לחודש (ש"ח)

עם שני ילדים	עם ילד אחד	ללא ילדים	
2,544	2,051	1,558	מבוגר
3,328	2,835	2,342	זוג

מי שמלאו לו 80 מקבל תוספת של 88 ש"ח.

קצבת אזרח ותיק בתוספת השלמת הכנסה שיעור מוגדל - למי שטרם מלאו לו 70 (ש"ח)

עם שני ילדים	עם ילד אחד	ללא ילדים	
6,396	5,445	3,237	מבוגר
7,019	6,068	5,117	זוג

קצבת אזרח ותיק בתוספת השלמת הכנסה שיעור מוגדל - למי שמלאו לו 70 וטרם מלאו לו 80 (ש"ח)

עם שני ילדים	עם ילד אחד	ללא ילדים	
6,446	5,495	3,269	מבוגר
7,070	6,117	5,166	זוג

קצבת אזרח ותיק בתוספת השלמת הכנסה שיעור מוגדל - למי שמלאו לו 80 (ש"ח)

עם שני ילדים	עם ילד אחד	ללא ילדים	
6,496	5,545	3,301	מבוגר
7,119	6,168	5,216	זוג

מספר מקבלי קצבת אזרח ותיק ב-2020 היה **977,868**, עלייה של כ-4% לעומת שנה שעברה.

מהם 170,015 מקבלי השלמת הכנסה לקצבתם – 6% יותר משנת 2019.

קצבת שאירים

קצבת שאירים (ש"ח)

תוספת לבני +80	שני ילדים ללא הורים	ילד אחד ללא הורים	מבוגר עם 2 ילדים	מבוגר עם ילד אחד	מבוגר יחיד	אלמנה צעירה
88	1,936	968	3,020	2,289	1,558	1,171

קצבת שאירים בתוספת השלמת הכנסה למי שטרם מלאו לו 70 (ש"ח)

תוספת לילד	שני ילדים ללא הורים	ילד אחד ללא הורים	מבוגר עם 2 ילדים	מבוגר עם ילד אחד	מבוגר יחיד
880	3,018	2,059	6,396	5,445	3,237

קצבת שאירים בתוספת השלמת הכנסה למי שמלאו לו 70 וטרם מלאו לו 80 (ש"ח)

שני ילדים ללא הורים	ילד אחד ללא הורים	מבוגר עם 2 ילדים	מבוגר עם ילד אחד	אלמנה צעירה
3,018	2,059	6,446	5,495	3,269

קצבת שאירים בתוספת השלמת הכנסה למי שמלאו לו 80 (ש"ח)

שני ילדים ללא הורים	ילד אחד ללא הורים	מבוגר עם 2 ילדים	מבוגר עם ילד אחד	אלמנה צעירה
3,018	2,059	6,496	5,545	3,301

מספר מקבלי קצבת שאירים ב-2020 היה 92,014, ירידה של כ-2% לעומת שנה שברה.

מהם 26,450 מקבלי השלמת הכנסה – ירידה של 6% לעומת שנת 2019.

סיעוד

תוכנית **ביטוח סיעוד** אושרה בכנסת ב- 1980 במסגרת חוק הביטוח הלאומי והפעלתה החלה באפריל 1988. ביטוח סיעוד נועד לאפשר לקשישים להמשיך ולחיות במסגרת הקהילה זמן ממושך ככל האפשר, באמצעות מתן טיפול אישי לאלה מהם הזקוקים לעזרה בתפקוד היומיומי או להשגחה, ובכך לסייע למשפחות המטפלות בהם. החוק חל על כל מי שמבוטח בביטוח אזרח ותיק ושאינם, על עקרות בית (נשים נשואות שאינן עובדות מחוץ לביתן) ועל עולים חדשים שאינם מבוטחים בביטוח אזרח ותיק ושאינם.

סיעוד - תיקון לוח ח'2 לחוק הביטוח הלאומי, הוראת שעה

תוקן, בהוראת שעה לארבע שנים (2021-2024) לוח ח'2 לחוק הביטוח הלאומי, כך שבתמורה להפחתת 0.5 יחידות שירות בשבוע, יהיה המבוטח זכאי לשירותי "קהילה תומכת" המפורטים בתיקון.

מספר הזכאים לקבל גמלת סיעוד (כולל המסרבים לקבל) בשנת 2020 היה **240,577**, עליה של כ- 22% לעומת 2019.

יחידת שרות = שעה שבועית. תעריף שעת טיפול פרטי – 59.55 ש"ח.

למקבלי מחצית גמלה מפאת מבחן הכנסות ניתנות מחצית יחידות השירות.

גמלת סיעוד בכסף (ש"ח)

החל מ 1.11.2018 ואילך רמות הקצבה כלהלן:

רמות הגמלה	מספר יחידות שירות שבועיות*	מטפל ישראלי או זר	סכום הגמלה בש"ח
רמה 1	5.5		1,408
רמה 2	10		2,049
רמה 3	12	זר	2,458
	15	ישראלי	3,073
רמה 4	16	זר	3,482
	19	ישראלי	4,097
רמה 5	19	זר	4,302
	23	ישראלי	5,122
רמה 6	24	זר	5,326
	28	ישראלי	6,146

נכות כללית

במסגרת ענף נכות כללית משולמות על-פי חוק הקצבאות האלה:

- ❖ **קצבת נכות** – הכנסה מינימלית לקיום לנכים שכושרם להשתכר מעבודה או ממשלח ידם נפגע (משולמת מ-1974).
- ❖ **קצבה לשירותים מיוחדים** – משולמת לנכים התלויים בעזרת הזולת בביצוע פעולות היומיום או הזקוקים להשגחה מתמדת, לממן עזרה לסיוע בפעולות אלה (מ-1979).
- ❖ **גמלה לילד נכה** – משולמת למשפחות המטפלות בילדן הנכה בבית (מ-1981).

מענק חד פעמי חלף הגדלת קצבאות הנכות

בשנת 2020, שולם לנכים מענק בגין כל חודש בו היו זכאים לקצבאות נכות. המענקים שולמו בחודש אוקטובר (עבור ינואר-אוקטובר) ובחודש דצמבר (עבור נובמבר-דצמבר) ולא מחושבים כ"הכנסה". תשלומים מכוח הסכם סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי, לא יחשבו כ"הכנסה" וזאת בתקופה שעד ליום 30.6.2021.

קצבת נכות כללית לחודש – 100% נכות (ש"ח)

תוספת תלויים		נכה עם בן/בת זוג			נכה יחיד
ילד	בן זוג	עם 2 ילדים	עם ילד אחד	ללא ילדים	
954	1,192	6,421	5,467	4,513	3,321

מספר מקבלי קצבת נכות כללית בשנת 2020 היה **269,362**, עליה של 3.8% לעומת 2019, מהן 14,359 עקרות בית.

שירותים מיוחדים לנכים

לקצבה לשירותים מיוחדים זכאים גברים ונשים עד גיל פרישה המבוטחים בביטוח הלאומי וזקוקים לעזרה רבה של אדם אחר בפעולות היום-יום (לבישה, אכילה, רחצה, ניידות בבית ושליטה על הפרשות), או שהם זקוקים להשגחה מתמדת למניעת סכנת חיים לעצמם או לאחרים.

קצבה חודשית מיוחדת לפי תקנות בדבר מתן שירותים מיוחדים לנכה ולעקרת הבית התלויים בעזרת הזולת לתפקוד היומיומי (ש"ח)

תלוי <u>לחלוטין</u> בכל פעולות היומיום	בביצוע <u>כל</u> פעולות היום-יום ברוב שעות היממה	בביצוע <u>רוב</u> פעולות היום-יום ברוב שעות היממה	קצבה חודשית נוספת*
4,191	2,496	1,115	
1,150	838	312	

* נכה מונשם מקבל תוספת של 1,850 ש"ח

מספר מקבלי גמלת שירותים מיוחדים בשנת 2020 היה **69,313**, עליה של 6.3% לעומת 2019, מהן 5,347 עקרות בית.

גמלה לילד נכה

הביטוח הלאומי מכיר בעומס הטיפולי הכבד הכרוך בגידולו של ילד נכה עם ליקוי קשה, ומשתתף בהוצאות הכספיות של המשפחה כדי להקל על גידולו של הילד, ולאפשר למשפחה ככול שניתן לנהל אורח חיים תקין כשהילד נמצא בחיק המשפחה והקהילה.

מספר מקבלי גמלת ילד נכה בגילאים 0-2 בשנת 2020 היה **75,707** - עלייה של כ-12.5% לעומת 2019.

מספר מקבלי גמלת ילד נכה בגילאים 3-7, 8-18 בשנת 2020 היה **19,729** - עלייה של כ-14% לעומת 2019.

גמלאות לילד נכה

סוג הגמלה	50%	100%	188%
גמלה חודשית ללא קח"ן (קצבה חודשית נוספת)	1,115	2,229	4,191
גמלה מיוחדת	153	379	582

ניידות

הביטוח הלאומי מעניק מגוון הטבות למי שיש להם ליקויים ברגליים המגבילים אותם בניידות, כדי לסייע להם השתלב בקהילה ולפתח חיים עצמאיים. מרבית ההטבות ניתנות לבעלי רכב, אולם ניתנות הטבות גם למי שאינם בעלי רכב. ההטבות משולמות מכספי משרד האוצר, על-פי הסכם הניידות שנחתם בין משרד האוצר לביטוח הלאומי.

קצבת ניידות לנכה מוגבל בניידות בשיעור 100%-80% ומשתכר (ש"ח)

רכב קטן	רכב בינוני	רכב גדול	רכב ענק
1,544	2,103	2,610	2,880
1,540	2,099		

מספר מקבלי קצבת ניידות בשנת 2020 היה **46,171** עלייה של כ-3% לעומת 2019.

הבטחת הכנסה

חוק הבטחת הכנסה נועד להקנות רשת ביטחון אחרונה למשפחות שאין להן הכנסות מעבודה או ממקורות אחרים או שהן בעלות הכנסות מועטות. החוק, שנכנס לתוקפו ב- 1982, שילב במסגרת אחידה את תמיכות הסעד ששילם בעבר משרד העבודה והרווחה ואת תשלומי ההטבה הסוציאלית ששילם הביטוח הלאומי לקשישים ולשאיירים. התשלומים ממומנים על-ידי אוצר המדינה.

חוק הבטחת הכנסה – תשלום רטרואקטיבי למי שהגיע לגיל פרישה
נקבעה זכאותם של המגיעים לגיל פרישה לגמלת הבטחת הכנסה לתקופה רטרואקטיבית של עד 12 חודשים בטרם הגשת התביעה ובתנאי שלא תשולם גמלה בעד תקופה שבה טרם הגיע המבוטח לגיל פרישה.

בשנת 2020 מספר מקבלי גמלה להבטחת הכנסה היה **83,936** עלייה של 16% לעומת 2019.

שיעורי הגמלה להבטחת הכנסה למי שטרם מלאו לו 55 שנים (ש"ח)

מבוגר יחיד	הורה יחיד		אחר		זוג	
	עם ילד אחד	עם שני ילדים	עם ילד אחד	עם שני ילדים	בלי ילדים	עם שני ילדים
1,761	2,949	3,434	2,641	2,949	2,421	2,949

שיעורי גמלה להבטחת הכנסה למי שמלאו לו 55 שנים (ש"ח)

מבוגר יחיד	הורה יחיד		זוג		אחר	
	עם ילד אחד	עם שני ילדים	בלי ילדים	עם ילד אחד	עם שני ילדים	עם שני ילדים
2,201	3,600	4,480	3,302	3,830	4,358	3,688

מזונות

חוק המזונות מבטיח תשלום לנשים גרושות, נפרדות, ידועות בציבור או נשים שנישאו שנית, שבית הדין פסק להן מזונות אך בן זוגן החייב בדמי המזונות אינו ממלא את חובתו כלפיהן. סכום התשלום הוא הסכום שנקבע בפסק הדין או הסכום שנקבע בתקנות חוק המזונות – הנמוך מבין השניים: כאשר דמי המזונות שנפסקו גבוהים מהתשלום המתחייב מן התקנות, ישולם הסכום שנקבע בתקנות ובכפוף למבחן הכנסות. שיעור דמי המזונות שנקבע בתקנות שווה לשיעור הגמלה להבטחת הכנסה למשפחות חד הוריות.

מספר המקבלות דמי מזונות בשנת 2020 היה 14,452 – ללא שינוי לעומת 2019.

דמי מזונות למי שטרם מלאו לה 55 שנים (ש"ח)

אישה שנישאה מחדש או ילדים בלבד			אישה הנשואה לחייב או אישה לא נשואה			
כל ילד נוסף	שני ילדים	ילד אחד	עם שני ילדים	עם ילד אחד	ללא ילדים	
					ותיקה	חדשה
880	3,018	2,059	3,434	2,949	1,981	1,761

דמי מזונות למי שמלאו לה 55 שנים (ש"ח)

אישה שנישאה מחדש או ילדים בלבד			אישה הנשואה לחייב או אישה לא נשואה		
כל ילד נוסף	שני ילדים	ילד אחד	עם שני ילדים ויותר	עם ילד אחד	יחידה
880	3,018	2,059	4,480	3,600	2,201

אימהות

ביטוח אמהות נמנה עם חמשת ענפי הביטוח הראשוניים של חוק הביטוח הלאומי שנכנס לתוקף ב-1 באפריל 1954, ובמסגרתו משולמות ליוולדת גמלאות שונות ולבית החולים מענק אשפוז.

מענק אשפוז נועד לממן את הוצאות הלידה והאשפוז של היולדת ושל היילוד והוא משולם במישרין לבית החולים. ב-1995, כשהוחל חוק ביטוח בריאות ממלכתי, אשפוזם של יולדות ושל יילודים, בכללם פגים, היה כלול בסל שירותי הבריאות שנקבעו בחוק.

מענק לידה נועד לרכישת ציוד ראשוני ליילוד, והוא משולם במישרין ליוולדת, גם לעובדות זרות השוהות בארץ עם היתר. סכום המענק מחושב על-פי הסכום הבסיסי.

דמי לידה נועדו לפצות יולדת עובדת על אובדן שכרה במהלך חופשת הלידה שהיא חייבת לקחת על פי חוק עבודת נשים. לדמי לידה זכאית יולדת עובדת – שכירה, עצמאית או הנמצאת בהכשרה מקצועית, כולל עובדות זרות השוהות בארץ כחוק – אשר בתקופה שקדמה ללידה שולמו בעבורה דמי ביטוח בעד פרקי זמן הקבועים בחוק) תקופת אכשרה). דמי הלידה משולמים בעבור 8 או 15 שבועות בהתאם לתקופת האכשרה שצברה האישה תקופת לידה והורות לבן זוג בלידה רב עוברית.

דמי לידה

- בעקבות משבר הקורונה, אישה שילדה במהלך התקופה מ-1.8.20 עד 30.6.21, והיתה זכאית לדמי אבטלה עד יום הלידה - תהיה זכאית לדמי לידה.
- יולדת עצמאית אשר ילדה בתקופה הנ"ל, תחושב זכאית בהתבסס על שכרה ברבע השנה שילדה, או ברבע השנה שקדמה לה או ברבע השנה של שנת 2020 – לפי הסכום הגבוה.
- יולדת שאינה זכאית לדמי לידה ולא צברה תקופת אכשרה, תהיי זכאית לתשלום מיוחד בגובה דמי אבטלה להם היתה זכאית אילולא ילדה. תשלום זה ישולם במהלך תקופה של עד 15 שבועות מיום הלידה ובלבד שלא תהיה זכאית לתשלום זה בעד פרק הזמן דבו היולדת זכאית לדמי לידה.
- תנאי התיקון (הוראת שעה) יחולו גם לעניין הורה מאמץ, הורה מיועד לאמץ והורה במשפחת אומנה.
תיקון זה הוחל ביום 12.2020.

מספר המקבלות **מענק לידה** בשנת 2020 היה **177,799** - ירידה של כ-2% לעומת 2019.

מספר המקבלות **דמי לידה** בשנת 2020 היה **133,693** - ירידה של כ-0.02% לעומת 2019.

מענק אשפוז (ש"ח)

תקופה	1.1.2020	1.4.2020	1.7.2020	1.10.2020
מענק אשפוז	14,327	14,320	14,367	14,593
מענק אשפוז לפג	227,328	227,214	227,964	231,543

סכומי המענקים משתנים בינואר מידי שנה, לפי נוסחה הקבועה בחוק הביטוח הלאומי, וכן בכל עת שמשרד הבריאות משנה את מחיר "יום אשפוז כללי".

מענק לידה לילודת בלידה אחת (ש"ח)

כל ילד נוסף	3 ילדים	2 ילדים	ילד אחד		
			ילד ראשון	ילד שני	ילד שלישי ואילך
4,458	13,373	8,915	1,783	802	535

קצבת לידה בלידה רב-עוברית (ש"ח)

20-13 חודשים	12-10 חודשים	9-7 חודשים	6-4 חודשים	3-1 חודשים	
3,120	5,349	7,132	8,915	11,411	שלושה ילדים
3,923	6,686	9,807	12,025	15,156	ארבעה ילדים
5,082	8,915	13,373	17,830	22,288	חמישה ילדים

מקסימום דמי לידה לשכירה או עצמאית

מקסימום דמי לידה ליום 1,485.83 ש"ח ומקסימום דמי לידה 145,611 ש"ח.

ילדים

קצבת ילדים משולמת בכל חודש לכל המשפחות עם ילדים עד גיל 18 בישראל, ומטרתה לסייע בהוצאות הגידול של הילדים. מאז נכנס לתוקפו חוק ביטוח ילדים ב-1959 כתשלום קבוע למשפחות מרובות ילדים, עברו קצבאות הילדים שינויים רבים שנועדו להתאימן לתמורות במדיניות הפיסקלית בארץ. השינויים נעשו בין היתר בסכומים ובתנאי הזכאות של מקבלי הקצבאות.

סכום הקצבה לילד שנולד אחרי יוני 2003:

152 ש"ח	לילד הראשון
192 ש"ח	לילד השני
192 ש"ח	לילד השלישי
192 ש"ח	לילד הרביעי
152 ש"ח	לילד החמישי ואילך

סכום הקצבה לילד שנולד לפני יוני 2003:

152 ש"ח	לילד הראשון
192 ש"ח	לילד השני
192 ש"ח	לילד השלישי
340 ש"ח	לילד הרביעי
359 ש"ח	לילד החמישי ואילך

מספר המשפחות שקיבלו קצבת ילדים בשנת 2020 היה **1,223,139** - עלייה של 1.5% לעומת 2019.

מענק לימודים: הביטוח הלאומי מסייע בהשתתפות בהוצאות הלימודים למשפחות שבראשן הורה עצמאי (משפחות חד הוריות) וכן למשפחות עם 4 ילדים ויותר, המקבלות קצבת נכות כללית, הבטחת הכנסה, מזונות, אזרח ותיק או שאירים. למשפחות אלה משלם הביטוח הלאומי מענק לימודים בתחילת כל שנת לימודים.

הזכאים למענק בשנת 2020 הם מי שנולדו מ 1.1.2003 עד 31.12.2014. סכום המענק אחיד - **1,021** ש"ח לכל ילד.

מספר הילדים שקיבלו מענק לימודים בשנת 2020 היה **175,491** - עלייה של כ-4.8% לעומת 2019.

מספר המשפחות שקיבלו מענק לימודים בשנת 2020 **102,576** - ללא שינוי לעומת 2018.

נפגעי עבודה

על-פי חוק הביטוח הלאומי, כלל העובדים בישראל (שכירים ועצמאיים) מבוטחים כנגד הסיכון להיפגע כתוצאה מעבודה וממחלות מקצוע. לפי החוק, נדרש המעסיק לבטח את עובדיו (למעט שוטרים, סוהרים ועובדי שירות הביטחון) כנגד סיכונים אלה. המעסיקים מבטחים את העובדים הקבועים והזמניים בביטוח יומי או חודשי. **ביטוח נפגעי עבודה** נועד לסייע למבוטחים שנפגעו בעבודה ולפצות אותם על אובדן הכנסתם בתקופה שלאחר הפגיעה, שבה נעשו בלתי כשירים לעבוד. לשם כך משלם להם הביטוח הלאומי דמי פגיעה לתקופה של עד 3 חודשים. אם נותרה לנפגע נכות כתוצאה מהפגיעה, הוא יהיה זכאי לקצבת נכות מעבודה או למענק, בהתאם להחלטת הוועדה הרפואית, שבפניה יופיע. בנוסף, הנפגע בעבודה זכאי לקבל טיפול רפואי חינם בשל תוצאות הפגיעה. אם הנפגע נפטר כתוצאה מהפגיעה בעבודה, תשולם לבני משפחתו קצבה או מענק.

גמלאות לנפגעי עבודה (ש"ח)

קצבת נכות מעבודה ותלויים מקסימלית לחודש	מקסימום דמי פגיעה ליום	
20,059	668.63	עובד שכיר שנפגע עד 31.12.1994
33,431	1,114.38	עובד עצמאי או עובד שכיר שנפגעו לאחר 1.1.1995

מספר המקבלים קצבת **נכות מעבודה** בשנת 2020 היה **46,269** - עליה של כ-4.5% לעומת 2019.

מספר המקבלים **דמי פגיעה** בשנת 2020 היה **54,335** – ירידה של כ-7% לעומת 2019.

שירות מילואים

המוסד לביטוח הלאומי משלם תגמולי מילואים לכל מי שנקרא לשירות מילואים על-פי חוק שירות הביטחון, ולמי שנקרא לאימון על פי חוק שירות עבודה לשעת חירום. המוסד משלם גם הענקות לנערים עובדים עד גיל 18 שנעדרו מעבודתם עקב השתתפותם בחינוך הקדם צבאי (בתנאי שהשתתפו בפעילות במסגרת החינוך הקדם צבאי יומיים רצופים לפחות, ובתנאי שעבדו 30 ימי עבודה לפחות בשלושת החודשים שקדמו לפעילות).

לא נעשו שינויי חקיקה ב 2020.

ב-2020 שולמו תשלומים בסך כולל של 1,046,107 ש"ח, ירידה של כ-10.5% לעומת 2019.

מקסימום ומינימום תגמול מילואים (ש"ח)

ליום	לחודש	
1,467.33	44,020	עובד שכיר/עצמאי מקסימום התגמול
199.56	5,987	מינימום התגמול
87.93	2,638	מינימום הענקה לגדנעים

אבטלה

הביטוח הלאומי דואג להבטיח למובטל אמצעי מחיה בתקופת האבטלה עד שיעלה בידו להיקלט בעבודה. **דמי האבטלה** משולמים למי שהיה עובד שכיר והוא רשום בלשכת שירות התעסוקה כמחוסר עבודה, ומתייצב בשירות התעסוקה לדרוש עבודה. עליו לפנות ללשכת שירות התעסוקה מיד עם הפסקת עבודתו, ולהתייצב בלשכה במועדים קבועים כפי שייקבעו על ידה. לשכות שירות התעסוקה מעבירות לביטוח הלאומי מדי חודש את הנתונים על מספר ימי האבטלה שנרשמו, ועל סמך נתונים אלה משלם הביטוח הלאומי למבוטח את דמי האבטלה.

בתאריך 15.3.2020 הוכרז מצב חירום עקב התפשטות נגיף הקורונה בישראל ובעולם. עובדים הוצאו לחל"ת (חופשה ללא תשלום) ועסקים קטנים נסגרו. ניתנו הוראות שעה בהתאם למצב ששרר בארץ, פירוט לפי סדר כרונולוגי מופיע בפתיחת החוברת בנושא הקורונה.

מספר מקבלי דמי אבטלה בשנת 2020 היה **532,130** עלייה של כ-**613%** לעומת 2019.

שיעור דמי אבטלה ליום, 2020

352 ש"ח	הסכום היומי הבסיסי
176.10 ש"ח	שכר יומי ממוצע לחייל משוחרר
120.02 ש"ח	דמי האבטלה המרביים ליום לחייל שלא עבד לאחר שחרורו
84.01 ש"ח	דמי אבטלה לחייל בהכשרה מקצועית
132.10 ש"ח	התקרה היומית לחישוב ההשלמה לחייל שנשלח לעבודה לא מתאימה
9,722 ש"ח	מענק מלא לחייל משוחרר שעבד בעבודה מועדפת
1,761 ש"ח	הסכום המרבי (שכר יומי מרבי)
422.04 ש"ח	דמי אבטלה מרביים ליום לתקופה הראשונה
281.39 ש"ח	דמי אבטלה מרביים ליום לתקופה השנייה

אסירי ציון

תושב או אזרח ישראל, שהרשות המאשרת הכירה בו כ**אסיר ציון** או כבן משפחה של אסיר ציון שנמצא במאסר או כבן משפחה של הרוג מלכות, זכאי לגמלאות על-פי חוק התגמולים לאסירי ציון ובני משפחותיהם התשנ"ב – 1992. הגמלאות מותנות במבחן הכנסה.

אסירי ציון נכים זכאים גם לגמלה בעין (הטבה) כמו טיפול רפואי ושיקום מקצועי. בן משפחה של אסיר ציון ששוהה בכלא או שנפטר עשוי להיות זכאי גם הוא להטבות.

לא נעשו שינויי חקיקה בשנת 2020.

שיקום מקצועי

על-פי חוק הביטוח הלאומי (1968) ותיקון מס' 13 לחוק (1974), ל**שיקום מקצועי** זכאים:

- מי שנפגעו בעבודה.
- בעלי מוגבלות (מלידה, מתאונה או ממחלה), ואם הם אינם מתאימים לשיקום – בני זוגם.
- אלמנים ואלמנות.

לשיקום מקצועי זכאים גם נפגעי פעולת איבה ובני המשפחות השכולות, במסגרת הטבות חוק נפגע פעולות איבה (1974).

שירותי השיקום ניתנים על ידי עובדים סוציאליים במחלקות השיקום בסניפי הביטוח הלאומי והם כוללים: אבחון והערכה, טרום הכשרה מקצועית, הכשרה מקצועית, ייעוץ לקריירה, תוכניות שיקום מותאמות אישית, השכלה אקדמית והשמה בעבודה. מרבית השירותים ניתנים על-ידי הביטוח הלאומי וחלקם ניתנים במסגרות ייעודיות כגון מרכזי שיקום. תהליך השיקום מתחיל עם פנייה של המבוטח או של נציג הקהילה או ביוזמה של המוסד.

לא נעשו שינויי חקיקה בשנת 2020.

נפגעי איבה

נפגעי פעולות איבה ובני משפחותיהם זכאים, על פי החוק, לתגמולים כספיים ולהטבות שונות, המיועדים לסייע להם ולתמוך בהחלמתם – כגון תגמולים חודשיים, שיקום, מענקים שנתיים ומענקים חד פעמיים. הזכאות נקבעת על פי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה התשי"ל-1970. התגמולים הכספיים נקבעים על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) תשי"ט-1959, והם מחושבים בדרך כלל על פי שכרם של עובדי מדינה בדירוג המנהלי ומתעדכנים בהתאם לעדכונים במשק (הסכמי עבודה או תוספות יוקר).
בן משפחה של נפגע פעולת טרור שנהרג זכאי לקצבה חודשית (באותו שיעור של קצבה המשולמת לבני משפחתו של חייל שנהרג בעת מילוי תפקיד), לשיקום מקצועי ולמענק חד פעמי.

זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד

חוק ביטוח זכויות עובדים **בפשיטת רגל ופירוק תאגיד** נחקק בשנת 1975, כדי להגן על עובדים, שזכויותיהם נפגעו כתוצאה מקשיים, שאליהם נקלע מקום עבודתם, ובשל קשיים אלה ניתן צו פירוק או צו פשיטת רגל.

בהתאם לחוק, עובד שכיר שמעסיקו פשט את הרגל או שהחברה שעבד בה התפרקה, זכאי לתשלום גמלה מהביטוח הלאומי הכוללת את התשלומים האלה, שמעסיקו נשאר חייב לו, עד לסכום המקסימלי הקבוע בחוק:

1. שכר העבודה
2. פיצויי הפיטורין
3. תשלום לקופת הגמל.

לא נעשו שינויי חקיקה בשנת 2020.

תשלום דמי ביטוח

דחיית מועד דיווח ותשלום עבור העובדים בעקבות פיטורי עובדים או הוצאתם לחופשה ללא תשלום (חל"ת) – מועדי הדיווח והתשלום נדחו מדיי חודש עד להחלטה בחודש מרץ 2021 לפיה יינתן פטור מתשלום עבור העובדים בחל"ת בחודשים 3/2021-4/2020 עם זאת חלה חובת דיווח. בנוסף, לעובדים עצמאים נדחה מועד התשלום עבור חודש מרץ 2020 מאפריל למאי.

חוק עבודת נשים - מענק למעסיק של אישה ששהתה במעון לנשים מוכות

מעסיק שהעסיק עובדת במשך 150 יום לאחר ששהתה במקלט לנשים מוכות, יהיה זכאי למענק חד פעמי בתום תקופת העסקתה בגובה של 5,000 ש"ח, תחולה מיום 1.1.2021. המענק ישולם מאוצר המדינה באמצעות המוסד לביטוח לאומי.

שיעורי דמי ביטוח הנגבים מהמעסיק בעד העובד, לפי ענפים (אחוזים מהשכר)

החל מיום 1.1.2019	שיעור רגיל	שיעור מופחת
סה"כ	19.60	7.05
סה"כ לפי חוק ביטוח לאומי	14.60	3.95
זיקנה ושאיירים	5.89	1.52
סיעוד	0.33	0.05
נכות כללית	2.28	0.37
נפגעי תאונות	0.13	0.02
נפגעי עבודה	2.06	0.47
אמהות	1.40	0.15
ילדים	2.08	1.32
אבטלה	0.37	0.04
פשיטת רגל	0.06	0.01
ביטוח בריאות	5.00	3.10

שיעורי דמי ביטוח הנגבים מהעצמאי, לפי ענפים (אחוזים מהשכר)

החל מיום 1.1.2017	שיעור רגיל	שיעור מופחת
סה"כ	17.83	5.97
סה"כ לפי חוק ביטוח לאומי	12.83	2.87
זיקנה ושאיירים	5.95	1.32
סיעוד	0.21	0.05
נכות כללית	2.12	0.47
נפגעי תאונות	0.09	0.03
נפגעי עבודה	0.78	0.17
אמהות	0.94	0.24
ילדים	2.74	0.59
ביטוח בריאות	5.00	3.10

שינוי שיעור השתתפות משרד האוצר בגביית דמי ביטוח

בשנת 2020 שיעור ההשתתפות היה כמפורט: בינואר 55.96% והחל מפברואר הוא ירד ל 55.74% בעקבות שינויי חקיקה הקשורים להסכם הנכים ולשיבוב וכן שינויי בענפים זקנה ושאיירים, סיעוד ועוד.

יעוץ לקשיש

שירות הייעוץ לקשיש הוקם בשנת 1972 כפרויקט של גמלאים מתנדבים המסייעים לקשישים אחרים. השירות החל עם מתנדבים מעטים בחמישה סניפים, ועם השנים התרחב מאוד, וכיום פועלים במסגרתו כאלף מתנדבים בכל הארץ.

מתנדבי השירות מקיימים קשר חברתי קבוע ותומך עם הקשישים ומסייעים להם למצות את זכויותיהם בביטוח הלאומי ובארגונים אחרים. העובדה שהמתנדב קשיש אף הוא מאפשרת לו להבין את תחושותיו של הקשיש הנועץ ואת בעיותיו הקשורות לזיקנה.

המתנדבים נדרשים לעבור קורס הכשרה של ארבעה חודשים, שבמהלכו הם לומדים על הצרכים המיוחדים של הקשישים ועל השינויים המתרחשים בגיל הזה, ומפתחים את המיומנויות הנדרשות לעבודה עם קשישים. את השירות מנהלים עובדים סוציאליים מומחים בגרונטולוגיה ובהתנדבות.

כל השירותים של שירות הייעוץ לקשיש ניתנים ללא תשלום.

לא נעשו שינויי חקיקה בשנת 2020.

אמנות בינלאומיות

אמנה בינלאומית לביטחון סוציאלי היא הסכם שנחתם בין מדינת ישראל לבין מדינה אחרת, כדי לשמור על הזכויות הסוציאליות של מי שעברו ממדינה למדינה וכדי למנוע כפל תשלום דמי ביטוח מישראלים השוהים בחו"ל ועובדים שם.

המדינות שעמן חתמה ישראל על אמנות הן: בריטניה הולנד, צרפת, בלגיה, אוסטרליה, גרמניה, שוודיה, שווייץ, דנמרק, פינלנד, אורוגוואי, צ'כיה, נורווגיה, בולגריה סלובקיה, רומניה והפדרציה הרוסית. אמנה המסדירה מניעת כפל תשלום דמי ביטוח לאומי בלבד נחתמה עם קנדה.

האמנות חלות על תושבי ישראל ועל אזרחי המדינות הללו ובני משפחותיהם ובכל אמנה מפורטים ענפי הביטוח הכלולים בה. האמנות הרחבות כוללות את רוב ענפי הביטוח: זיקנה, שאירים, נכות, נפגעי עבודה, ילדים ואימהות.

קרנות הביטוח הלאומי

קרנות הביטוח הלאומי הן קרנות ממשלתיות המיועדות לצמצום פערים חברתיים וטיפול, העצמה ושיפור איכות החיים של אוכלוסיות במצבי סיכון. יחד עם שותפים במגזר הציבורי, השלישי והעסקי פועלות הקרנות לפיתוח, הרחבה וחיזוק של השירותים החברתיים בישראל.

הקרנות מסייעות במימון וליווי מקצועי של פרויקטים ותכניות חברתיות, פיתוח תורה מקצועית לתכניות חדשות וקידום שינויים בתחום מדיניות הרווחה בישראל. הביטוח הלאומי פועל באמצעות חמש קרנות: הקרן לפיתוח שירותים לנכים, קרן סיעוד, קרן ילדים ונוער בסיכון, קרן מפעלים מיוחדים וקרן מנוף.

נדבך מרכזי בפעילות הקרנות הוא בסיוע לארגונים ורשויות מקומיות להקמה ושדרוג של שירותים חברתיים. כמו כן, כגוף מרכזי באקו-סיסטם החברתי, הקרנות קשובות תמיד ליוזמות חדשניות בשדה, ומובילות ושותפות בתהליכי פיתוח חדשניים לרווחת אוכלוסיות במצבי סיכון.

הקרן לפיתוח שירותים לנכים

הקרן לפיתוח שירותים לנכים מסייעת לגופים ציבוריים לפתח שירותים לאנשים עם מוגבלות כדי לשלבם בחברה ובעבודה ולשפר את רווחתם. הקרן פועלת בתחומים האלה: החינוך המיוחד והגיל הרך; שיקום תעסוקה לנכים; דיור מוגן בקהילה; פעילויות פנאי וספורט; שיפור תנאים פיזיים במוסדות לנכים ורכישת ציוד לשיקום; וסיוע בהנגשה לנכים במבנים ציבוריים. הקרן גם מסייעת בשיפור איכות החיים והשירותים במוסדות. הקרן מסייעת בפיתוח שירותים המיועדים למגוון רחב של אוכלוסיות עם מוגבלות, כגון: נפגעי נפש, אנשים עם מוגבלות שכלית, נפגעי ראש, עיוורים וליקויי ראייה, חרשים וכבדי שמיעה, אנשים ברצף האוטיסטי, אנשים עם מוגבלות מוטורית קשה, נפגעי מחלות, אנשים עם לקות למידה קשה וקשיי קשב וריכוז ועוד. פעילותה של הקרן מעוגנת בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשנ"ה – 1995, סעיף 220, והיא פועלת על פי תקנון שאושר על ידי מנהלת המוסד בהתייעצות עם ועדת הנכות של מועצת המוסד.

קרן סיעוד

קרן סיעוד מסייעת לגופים בפיתוח שירותים עבור קשישים מוגבלים בקהילה ובמוסדות, על מנת לשפר את בריאתם ורווחתם של הקשישים בישראל ולצמצם תהליכי הידרדרות תפקודית. הסיוע ניתן לפיתוח תשתיות ולהצטיידות למסגרות בקהילה (כמו מרכזי יום ומועדוני מופת) ובמוסדות (בתי אבות ציבוריים ופרטיים), ולפיתוח מודלים חדשניים לתפעול מסגרות לקשישים מוגבלים בקהילה ובמוסדות ושירותים חדשניים. פעילותה של הקרן מעוגנת בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשנ"ה – 1995, סעיף 237.

הקרן למפעלים מיוחדים

הקרן למפעלים מיוחדים מסייעת לארגונים חברתיים ולרשויות מקומיות לפתח שירותים חברתיים בעלי מרכיב ניסיוני וחדשני עבור מגוון אוכלוסיות במצבי סיכון, ובהם: משפחות בעוני

ובאבטלה, קשישים, אנשים עם צרכים מיוחדים, צעירים בסיכון ועוד. הקרן פועלת כ"קרן הון-סיכון חברתית" המעניקה ידע וניסיון מקצועי בפיתוח שירותי רווחה ובשיפור הביטחון הסוציאלי, ומשתתפת במימון התכנית וההערכה המחקרית. פעילות הקרן נעשית בשיתוף פעולה עם משרדי ממשלה, ארגונים ציבוריים וקרנות פילנתרופיות, והיא מעוגנת בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) תשנ"ה – 1995, סעיף 36, ובתקנון שאושר על ידי מנהלת המוסד בהתייעצות עם וועדות מועצת המוסד.

קרן לילדים ונוער בסיכון

הקרן לילדים ובני נוער בסיכון פועלת החל משנת 2004, לקדם את הטיפול בילדים ובני נוער בסיכון שטרם מלאו להם 18 שנים הנמצאים בסיכון בשל הזנחה, התעללות, אלימות ופגיעה מינית, לרבות ילדים ובני נוער שעברו על החוק, משתמשים בסמים או חשופים לתנאי חיים מסכנים. הקרן פועלת להרחיב את אוכלוסיית היעד של הקרן לצעירים עד גיל 23. פעילותה של הקרן מכוונת לפיתוח והטמעת מודלים ותוכניות מערכתיות בהתאם לצרכים של אוכלוסיית היעד. לקרן שיתופי פעולה משמעותיים עם משרדי הרווחה, החינוך, הבריאות, הקליטה והכלכלה, כמו גם מיזמים משותפים עם קרנות פרטיות, ארגונים ציבוריים וארגונים עסקיים. פעילותה של הקרן מעוגנת בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשנ"ה – 1995, סעיף 74, והיא פועלת על פי תקנון שאושר על ידי מנהלת המוסד בהתייעצות עם וועדות מועצת המוסד.

קרן מנוף למניעת תאונות בעבודה

קרן מנוף מיועדת למימון פעולות למניעת תאונות בעבודה ולעיבוד תכניות להגברת הבטיחות והגהות – מימון מחקרים בתחום הבטיחות והגהות בעבודה ויישום מסקנותיהם במפעלים; פיתוח ושיפור אמצעי בטיחות חדשניים; איתור סיכונים מקצועיים ומפגעים בטיחותיים במקומות עבודה; וסיוע ברכישת אמצעי בטיחות חדשניים, בפעולות הסברה והדרכה ובמבצעי הסברה ופרסום. פעילותה של הקרן מעוגנת בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשנ"ה – 1995, סעיף 149, והיא פועלת על פי התקנות הנלוות לחוק ועל פי התקנון שאושר על ידי מנהלת המוסד.

לא נעשו שינויי חקיקה בשנת 2020.

סיוע עקב משבר הקורונה:

בסוף חודש מרץ 2020, בסמוך לאחר הכרזת מצב החרום עקב פרוץ מגפת הקורונה, יצא אגף הקרנות בקול קורא ייעודי לארגוני המגזר השלישי במטרה לסייע במימון תוכניות ייעודיות להן נוצר צורך גובר עקב משבר הקורונה. זאת מתוך הבנה כי פעילות ארגונים אלה חשובה ביותר בסיוע לאוכלוסיות המוחלשות שמצבן הוחמר וצורכיהן גדלו עקב המשבר. במסגרת צעד זה ניתן סיוע לעמותות עבור הפעלת תוכניות ורכישת ציוד. התוכניות התמקדו בסיוע לאוכלוסיות פגיעות להתמודד עם האתגרים שרק הוחרפו כגון: בדידות, אלימות במשפחה, אי ביטחון תזונתי, אבטלה ופערים באוריינות דיגיטאלית. בסך הכול הקרנות סייעו בסכום של כ-47 מיליון ש"ח אשר ניתנו לכ-600 ארגונים כשהסיוע המרבי לארגון היה 100,000 ש"ח. אוכלוסיות היעד שאליהן כוונו התוכניות היו האוכלוסיות בסיכון עבורן קרנות הביטוח הלאומי מסייעות בפיתוח שירותים באופן שוטף בהתאם לייעוד של כל קרן.

